

VEEHOUDERIJ

'2015 en 2016 blijven nog lage prijzenjaren voor varkenshouders'

ARNO DE SNOO

Het hogere aanbod van slachtvarkens is dé oorzaak van de lage prijzen in varkenshouderij, zegt Robert Hoste, econoom varkensproductie bij LEI Wageningen UR. Vanuit zijn expertise geeft hij duiding aan de crisissituatie die is ontstaan in de varkenshouderij. 'Naar verwachting wordt het pas na 2016 weer beter.'

INTERVIEW

De onrust onder varkenshouders in Europa en ook in Nederland is groot. De prijzen zijn al lange tijd niet goed en de markt lijkt zich nog lang niet te herstellen. Nationale regeringen komen hier en daar met een doekje voor het bloeden, maar een gestructureerde aanpak blijft uit. De varkensmarkt is nu eenmaal een vrije markt en daar handelt Brussel ook naar.

Robert Hoste volgt de prijsvorming in de varkenshouderij al jaren. De econoom varkensproductie bij LEI Wageningen UR stelt dat de varkenshouderij in het dal van de varkenscyclus is. Ook blijkt dat ondernemers zich niet altijd volgens de wetten van de economie gedragen. Dat de lage varkensprijs veel onrust veroorzaakt is begrijpelijk, vindt Hoste. 'Maar het is eigenlijk het logische gevolg van de varkenscyclus.'

Hoe zijn de slechte prijzen in de varkenshouderij ontstaan?

'Er wordt vaak gewezen naar de Russische importban als belangrijkste oorzaak, maar dat is niet de belangrijkste factor. Het grotere aanbod van varkens is van veel grotere invloed. 'We zitten in het dal van de varkenscyclus. Wat de prijs betreft waren 2013 en 2014 nog redelijke jaren. In de tweede helft van 2014 is een prijsdaling ingezet. Dat was het begin van de daling in de varkenscyclus. Naar verwachting blijven de prijzen in 2015 en 2016 nog laag.'

Waarom is het aanbod van varkens zo groot?

'Het aantal zeugen is vorig jaar niet gekrompen. Normaal gesproken is er sprake van krimp, omdat het aantal biggen per zeug jaarlijks met 0,3 toeneemt. Er zijn dus minder zeugen nodig om hetzelfde aantal biggen te krijgen.'

'De Russische importban is niet de belangrijkste oorzaak, maar het grotere aanbod'

'In Nederland ligt het aantal nu gemiddeld op 29 biggen per zeug, maar dat neemt jaarlijks toe. In Oost-Europa ligt het aantal biggen per zeug een flink stuk lager, maar dat aantal groeit ook daar.'

Robert Hoste, econoom varkensproductie bij LEI Wageningen UR: 'Voor de korte termijn zie ik eigenlijk geen oplossing.'

Foto: LEI Wageningen UR

Waarom is het aantal zeugen niet gekrompen?

'In Nederland hebben ondernemers vaste kosten, dus kiezen ze er niet vaak voor om minder dieren te houden. In andere landen reageren varkenshouders meer op de markt. Maar blijkbaar zijn ondernemers in vooral Spanje vorig jaar toch positief geweest over de marktkansen en is het aantal gehouden zeugen gelijk gebleven of zelfs iets gestegen.'

Dus meer zeugen is meer slachtvarkens.

'Precies. Dat merken we nu. De consumptie in Europa blijft gelijk, dus we moeten meer op de wereldmarkt afzetten. In Europa hebben we een zelfvoorzieningsgraad van 110 procent, dus 10 procent moet in landen als Japan en China worden afgezet. Door ons grotere aanbod moeten we nu 11 procent overschot afzetten. Dat betekent 10 procent meer dan andere jaren. Daarbij

komt nog dat het niet alleen gaat om de mindere delen zoals oren en snuiten, maar ook om hoogwaardig vlees zoals schouderham.'

Dus een beetje meer aanbod zorgt ervoor dat de prijzen door het ijs zakken.

Lichter slachten geen optie om druk op de markt weg te nemen

Lichter slachten wordt als mogelijkheid genoemd om de druk van de varkensmarkt af te nemen. Maar LEI-econoom Robert Hoste ziet belangrijke beperkingen. 'Lichter slachten kan alleen als er een, op Europees niveau, goede regie over wordt gevoerd en er duidelijke afspraken worden gemaakt. Maar de Europese Commissie ziet de varkenshouderij als een vrije sector en wil zich niet bemoeien met dergelijke manieren van marktregulering', zegt hij.

'Het is een paar procent extra productie dat de prijsvorming bepaalt. Als we de wereldmarkt opgaan, moeten we concurreren met varkensvlees uit Brazilië of Amerika. Die kunnen goedkoper aanbieden omdat ze lagere kosten hebben. Ook spelen de wisselkoersen een grote rol. Ondanks een vrij gunstige eurokoers is de concurrentie in de afzet hevig.'

Liggen de productiekosten zo veel hoger in Europa dan elders in de wereld?

'Toch wel. Dat zit vooral in de huisvestingskosten die door ons klimaat hoger zijn. Ook moeten we veel voer importeren. Dat is toch duurder dan wanneer het voer bij wijze van spreken voor je deur wordt geteeld. Ook zijn onze arbeidskosten hoger en hebben we te maken met meer regelgeving omtrent het milieu. Daartegenover staat dat de Europese, en dan zeker de Nederlandse, varkenshouderij veel efficiënter is.'

'Het is een paar procent extra productie dat de prijsvorming bepaalt'

Is kostenreductie een mogelijkheid?

'Het gaat uiteindelijk om de marge. De opbrengstprijs volgt de kostprijs. Punt is wel dat daar vertraging zit. Het duurt vaak een jaar of anderhalf jaar, voordat de opbrengstprijs weer in de pas komt ten opzichte van de kostprijs. Die meerkosten moeten wel gedekt worden. In de praktijk komt het erop neer dat de varkenshouder dit op moet hoesten.'

Ziet u een oplossing?

'Voor de korte termijn zie ik eigenlijk geen oplossing.'

Eerder werd varkensvlees van de markt gehaald middels de regeling private opslag. Werkt dat?

'Het is een goed middel om tijdelijk de ergste dalen in de prijsvorming te stoppen. De Europese Commissie heeft eigenlijk ook geen ander middel voorhanden, dus het is niet verstandig om het overboord te zetten.'

Kan de private opslag beter worden ingezet?

'We hebben daar een aantal jaren geleden voor het Productschap Vee, Vlees en Eieren onderzoek naar gedaan. Toen kwamen we tot de conclusie dat opslag van vijf maanden niet lang genoeg is. Het vlees wordt van de markt gehaald als de prijzen slecht zijn. Vaak zijn die vijf maanden later nog niet hersteld. 'Het is zinvoller om vlees een jaar of anderhalf jaar op te slaan. Uiteraard moet het vlees dan wel regelmatig worden verwisseld om de kwaliteit te handhaven.'

'Als de sector toch lichter zou willen slachten, dan zou dat op basis van vrijwilligheid moeten. Maar dat is moeilijk te organiseren', meent Hoste.

'Daarbij komt nog het probleem dat de vleesindustrie de lichtere varkens moeilijk kan verwaarden. Het vlees van deze dieren is minder geschikt om bijvoorbeeld een goede karbonade van te snijden. Klanten van de slachterijen zien dat natuurlijk liever niet', zegt de econoom varkensproductie.